

Ingredients

20 Sonets de Shakespeare macerats en una espléndida traducció de Salvador Oliva

Un actor, una actriu, una viola de roda, una cadira, una butaca, papers, llibres, un telèfon o una gravadora de mà (opcional), un raig de direcció per sobre i a escena 50 minuts-

Nota: El recipient ideal és l'escenari, però si no es té a mà també es pot fer en recipients més petits

De la recepció de l'obra dramàtica de Shakespeare (1564-1616) els entesos n'han omplert milers de pàgines: l'activitat teatral shakespeariana no ha cessat mai, muntatges, assajos, òperes, ballets, etc.; i segurament mai com ara, Shakespeare no havia ocupat un lloc tant important en el món cultural.

En canvi, de la recepció dels Sonets de Shakespeare no en podríem dir el mateix, ha estat una recepció desigual al llarg de la història i probablement avui estem més capacitats per entendre'ls. Segons Salvador Oliva, una de les raons que explicaria aquesta predisposició per capir els Sonets de Shakespeare és anàloga a la que va permetre al segle XIX entendre'n el teatre: la consideració positiva que fem de l'estètica barroca, ja no la considerem cap impediment per arribar al món que cada obra ens pugui proposar; al contrari, en el cas dels sonets, hem entès que l'artifici és perfectament compatible amb l'expressió de la passió amorosa. I no solament això, sinó que, per crear un món amb capacitat d'esperonar la imaginació del lector o contemplador, l'artifici no és un fre, sinó al contrari: una ajuda, un motor que en el nostre cas estimula encara més el repte de la representació escènica. Però seria ingenu obviar una altra raó, potser la més clara (i alhora la més enigmàtica) que fa que els Sonets en concret i tota l'obra del gran Shakespeare en general sigui encara inesgotable: l'actualitat dels conflictes que proposa amb la qualitat del text és insuperable i formen una combinació de passions, sentiments, emocions i paraules francament inaudita.

El que busquem amb aquest muntatge a partir dels Sonets és fer arribar la grandesa dels versos de Shakespeare de la manera més directa possible (grandesa en paraules i significats, en paraules i emocions), defugim de les modernitzacions gratuïtes i buides que entorpeixen el text i que frenen l'emoció sincera. Partim d'un impuls contemporani, d'un personatge proper als homes i a les dones actuals que sigui capaç de fer dir amb normalitat aquests sonets. ¿O és que algú pot pensar que aquest món de principis de segle que vivim no és prou apte per emocions i passions com les que els 154 Sonets retransmeten? Partim d'un impuls actual que doni relleu de la manera més senzilla possible als grans temes dels sonets: la passió infinita per l'ésser estimat, el pas del temps, la bellesa de l'altre, el sentit de la descendència, etc.

Com podem explicar-nos més bé que Shakespeare? Costaria trobar un escriptor que fos tan hàbil per retransmetre emocions a escena, per tant si tenim els magnífics textos de

Shakespeare, posem-los a l'escenari, representem-lo i ajudem a l'espectador a fer-se'l proper.

*A la unió de dues ànimes lleials
no admeto impediments. L'amor no és amor
si sofreix canvis amb els canvis temporals,
si, mancat de favors es vincla al desfavor.*

*Ah, no: l'amor és com el sempre immòbil far
que mira les tempestes i mai no es desfigura.
De cada barca errant és l'estrella polar
d'insondable valor i sondejada altura.*

*L'amor no és la joguina del temps, ni que l'esclat
de rostre i llavis mori sota la seva falç.
No s'altera l'amor amb la fugacitat,
sinó que sobreviu fins els dies finals.*

*I si això és un error i em pot ser demostrat,
jo no he escrit mai, ni mai cap home no ha estimat.*

La grandesa dels mots i la força de qui el diu a l'escenari han d'aconseguir que aquest sonet 116 , un cop vist, tinguem un punt de referència que ja no podrem oblidar més, un punt de referència que enriqueix la nostra consciència i dóna als nostres “impediments” la dimensió real que tenen. Aquesta capacitat excepcional de donar matèria i formalitzar un amor tan deseixit d'un mateix, com és el cas *grosso modo* dels primers 126 o d'un amor tan abassegador com és el cas del 26 següents és només un dels trets commovedors dels *Sonets*

En els *Sonets*, tant en el 116 anterior com en el 71:

*No ploris més per mi quan sigui mort; no més
que el temps que duri el toc de la campana clara
que dirà a tots que me n'he anat per sempre més
d'aquest vil món per viure amb cucs més vils encara.*

*Ni et vulguis recordar, si aquest vers has llegit,
de qui el va fer: t'estimo tan intensament
que si, pensant en mi, t'has de veure afligit,
prefereixo no estar dins el teu pensament.*

*O si llegeixes aquest vers, potser amb enyor,
quan el meu cos ja estigui barrejat amb el fang,
no pronunciïs el meu nom; que el teu amor
s'escoli com s'haurà escolat la meva sang,*

*no fos que el savi món, veient el teu lament,
se te'n burlés, per causa meva, essent jo absent.*

no tenim mai la impressió que l'experiència amorosa és un muntatge verbal essencialment fals, ni tan sols veiem tot l'aparell verbal com una excusa, com una invenció. La característica dels sonets que més impressiona és justament el caràcter revelador de la realitat oculta que tenen. La "sinceritat" (i poso el mot entre cometes per indicar que no em refereixo al sentit que li donaven els romàntics) no és la sinceritat del diari íntim, sinó que neix de la forma mateixa. Només amb un coneixement extraordinari i genial, actiu i passiu, de la condició humana i de la llengua es podia arribar a revelar aspectes tan profunds del sentiment amorós.

Per aquesta raó la proposta de teatralitzar aquests textos creiem que tha de ser un gran plaer tant per als qui en som els responsables com pels qui la disfrutaran d'arreu. El lector-espectador s'adonarà immediatament que es troba davant d'una col·lecció de poemes excepcional. Si hi entrem sense prejudicis, trobarem que d'aquests sonets, ja no en podrem prescindir mai més. Esdevenen el punt de referència a partir del qual jutgem el valor de tots els altres sonets que hàgim llegit o que llegirem en un futur. La saviesa que ofereixen ajuda a incrementar la felicitat de les nostres vides.

Salvador Oliva, Francesc Ten i Xicu Masó